

Правничі наукові дослідження

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ,
МОЛОДИХ І ДОСВІДЧЕНИХ УЧЕНИХ

24 ЖОВТНЯ

Науково-дослідний інститут приватного права і
підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України

2023

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

2

УДК 340.1

П68

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г.Бурчака НАПрН України (протокол № 6 від 28.06.2023 р.)

Редколегія:

Крупчан О. Д., д.ю.н., проф., акад. НАПрН України (голова); Попович Т. Г., к.ю.н., ст. досл. (відп. за випуск); Галянтич М. К., д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України, Бобрик В. І., д.ю.н., с.н.с.; Король В. І., д.ю.н., с.н.с.; Нагнибіда В.І., д.ю.н., проф.; Полюхович В. І., д.ю.н., с.н.с.; Сіщук Л. В., к.ю.н., ст. досл.

П 68 Правничі наукові дослідження: збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції аспірантів, докторантів, молодих і досвідчених учених (27 травня 2023 р., м. Київ, м. Івано-Франківськ, м. Хмельницький). К: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака, 2023. 77 с. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

ISBN 978-617-8084-20-2

Об'єднанні у збірнику наукових праць матеріали (наукові розробки) вчених Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України присвячені 30-річчю НАПрН України та окреслюють сучасні виклики в правничих наукових пошуках. У збірнику представлені вибрані матеріалів авторів, що надали згоду на публікацію.

Адресована науковим та науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів та наукових установ, докторантам, аспірантам, студентам, суддям, адвокатам, нотаріусам, широкому колу фахівців, які цікавляться питаннями наукових досліджень у галузі «Право».

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України забороняється. За достовірність інформації, що міститься в друкованих матеріалах, несуть відповідальність автори.

ISBN 978-617-8084-20-2

© Науково-дослідний Інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2023

© Автори, 2023

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТ

Олександр Тубань, Oleksander Tuban

аспірант Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, post graduate student Academician F. H. Burchak Scientific-Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of NALS of Ukraine

Обґрунтовано потребу у правовому забезпеченні відносин на ринку криптовалют. Зроблено висновок, що чітке та ефективно правове регулювання може сприяти розвитку ринку криптовалют як фінансових інструментів, забезпечити прозорість та відкритість у відносинах між учасниками ринку, стимулювати розвиток нових форм бізнесу та привернути більше інвестицій до цього сектору діяльності.

Ключові слова: криптовалюта, правове забезпечення, Національний банк України, ризики, сектор економіки.

The need for legal protection of the cryptocurrency market is substantiated. It was concluded that clear and effective legal regulation can promote the development of cryptocurrency as a financial instrument, ensure transparency and openness in relations between market participants, stimulate the development of new forms of business and attract more investments to this activity.

Keywords: cryptocurrency, legal support, National Bank of Ukraine, risks, economic sector.

Науково-технічний прогрес людства, поява нових технологій призвели до появи нових сфер і видів діяльності. Використання і розвиток новітніх комп'ютерних технологій викликало появу нового явища – криптовалюти.

Момент, коли у травні 2010 року громадянин США Ласло Ханеч придбав за 10 тисяч біткойнів дві піци вважається початком використання криптовалюти як грошей чи грошового сурогату. Саме відтоді за електронні гроші стало можливим придбати товар із матеріального світу. До сьогодні у світі (і не в останню чергу в Україні) було проведено мільйони операцій із криптовалютою. Проте правовий режим операцій із криптовалютою в Україні досі однозначно не визначений [1, с. 165]. Правовий режим криптовалюти досі однозначно не визначений у більшості держав світу. В Україні досі існує правова колізія, за якою явище з невизначеним правовим статусом існує, а хоча б мінімальна нормативна база, яка б врегульовувала відносини на ринку криптовалюти, відсутня. Більше того, Національний банк України у своєму Роз'ясненні щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin від 10.11.2014 року намагався

якщо не заборонити, то принаймні обмежити обіг криптовалют в Україні на прикладі першої криптовалюти Bitcoin [2]. Але держава не може повністю ігнорувати сферу обігу криптовалют, адже у такому випадку як мінімум може втратити потенційні доходи, а як максимум – отримати загрозу функціонуванню національної грошової одиниці. 17 лютого 2022 року було прийнято Закон України «Про віртуальні активи», який до сьогодні не набрав чинності [3].

Забезпечення правової стабільності та розробка ефективної регуляторної політики є необхідними умовами для забезпечення безпеки та захисту прав учасників обігу криптовалют. Такі дії сприятимуть створенню прозорого та розвинутого ринку криптовалют, що в свою чергу сприятиме збільшенню довіри до цього виду фінансових інструментів та сприятиме їх подальшому використанню в різних сферах економіки. Проте, важливо забезпечити баланс між захистом інтересів держави та захистом прав учасників ринку криптовалют [4]. Держава повинна знайти оптимальний підхід, який забезпечує ефективний контроль над обігом криптовалют, запобігає фінансовим злочинам і забезпечує безпеку національної грошової системи, одночасно не обмежуючи права та свободи учасників ринку.

Криптовалюти є новим та інноваційним видом фінансових інструментів, що відрізняється від традиційних форм фінансування та має свої специфічні особливості. Тому для забезпечення безпеки та захисту прав учасників ринку криптовалют необхідно створити ефективну систему правового регулювання, що врахує ці особливості. А забезпечення безпеки потрібне, оскільки в операціях із криптовалютами мають місце значні ризики. Попередні дослідники вказували на наявність технологічних [5, с. 35, 36], економіко-правових [5, с. 35], правових [5, с. 36] ризиків.

Правове регулювання у сфері обігу криптовалют може забезпечити не тільки захист прав учасників цього ринку, а й створити необхідні умови для його стабільності та розвитку. Цього можна досягти шляхом розробки відповідних нормативно-правових актів, які забезпечать прозорість та конкурентоспроможність ринку криптовалют. Важливо забезпечити баланс між захистом прав учасників ринку криптовалют та захистом інтересів держави.

Відсутність чіткого та ефективного правового регулювання може призвести до вчинення незаконних дій на ринку криптовалют, таких як шахрайство, відмивання грошей та фінансування тероризму. Правове регулювання може зменшити ризики для учасників ринку та забезпечити їх захист від незаконних дій.

Наявність ефективної системи правового регулювання може дозволити залучити більше інвестицій у сферу обігу криптовалют та сприяти їх подальшому розвитку [6]. Це може позитивно вплинути на економіку та сприяти розвитку нових технологій та інновацій. Ефективна система правового регулювання у сфері обігу

12

криптовалют сприятиме залученню більшого обсягу інвестицій. Інвестори шукають стабільність і надійність. Тому наявність чіткого та прозорого правового режиму дозволить їм відчувати більшу впевненість у вкладенні коштів у цей сектор.

Правове регулювання у сфері обігу криптовалют може допомогти зменшити ризики для стабільності фінансової системи та забезпечити захист від негативного впливу на економіку в цілому. Правове регулювання може стати інструментом для забезпечення прозорості та відкритості у відносинах між учасниками ринку криптовалют, що може стати сприятливим фактором для подальшого розвитку цього ринку. Наявність чіткого та стабільного правового регулювання може стати чинником залучення нових учасників на ринок криптовалют, які бачать у цьому виді фінансових інструментів можливість отримати високий дохід.

Правове регулювання у сфері обігу криптовалют має сприяти забезпеченню взаємодії з іншими секторами економіки та розвитку нових форм бізнесу, що може забезпечити більш широке використання криптовалют у різних галузях, таких як туризм, електронна комерція, онлайн-громадськість тощо.

Отже, правове забезпечення відносин у сфері обігу криптовалют має важливе значення як для захисту прав учасників цього ринку, так і для стабільності фінансової системи та економіки в цілому. Чітке та ефективне правове регулювання може сприяти розвитку ринку криптовалют як фінансових інструментів, забезпечити прозорість та відкритість у відносинах між учасниками ринку, стимулювати розвиток нових форм бізнесу та привернути більше інвестицій до цього сектору діяльності.

Посилання:

1. Деревянко Б.В. Про порівняння господарської діяльності з видобутком криптовалюти («майнінгом») та здійсненням операцій із нею. *Право України*. 2018. № 5. С. 164–175. URL: https://pravoua.com.ua/ua/store/pravoukr/pravo_2018_5/
2. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin: Роз'яснення Національного банку України від 10.11.2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0435500-14#Text>
3. Про віртуальні активи: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2074-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
4. Федоров С. Державний фінансовий контроль і криптовалютні операції: поза межами права. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 3. С. 218–222. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/42.pdf>
5. Деревянко Б. В. Ризики здійснення операцій з криптовалютою (біткойнами) громадян і суб'єктів господарювання України. *Форум права*. 2017. № 3. С. 33–39. URL: <https://repository.ndipp.gov.ua/handle/765432198/269>

6. Дем'янюк М. Як у світі регулюють криптовалюти і коли цього очікувати в Україні. *Економічна правда*. 1 грудня 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/12/1/668690/>